

Заједничка адвокатска канцеларија *Добрић*

Адвокати:

Владимир Љ. Добрић

Марина М. Лучић

Душан М. Васиљевић

Бранислав В. Маринковић

Адв. приправник:

Ана Н. Деспотовић

Пословни секретар:

Сандра Ђорђевић

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев. 1980/2019

Тужилац: Девић Илија из Београда, Виле Равијојле бр. 9, кога по пуномоћју у прилогу заступају Владимир Љ. Добрић, адвокат из Београда, Бирчанинова 15 и Небојша Ђокић, адвокат из Београда

Тужени: Град Нови Сад, кога заступа Градски јавни правобранилац

ПОДНЕСАК ТУЖИОЦА

у вези изјављене ревизије

Тужилац је 14.12.2018. изјавио ревизију у предмету Вишег суда у Новом Саду П. 249/2011, с тим да је у Врховном касационом суду ревизија добила пословни број Рев. 519/2019. Након враћања предмета у Виши суд у Новом Саду ради доставе ревизије Републичком правобраниоцу, предмет је у Врховном касационом суду добио нови пословни бр. Рев. 1980/2019.

Од дана изјављивања ревизије, до предаје овог поднеска, наступиле су околности о којима тужилац жели да информисе Врховни касациони суд, а које по схватању тужиоца, могу да буду од утицаја на одлучивање по ревизији.

1. Тужилац је у ревизији указао да је и у првостепеном и у другостепеном поступку остало нејасно који Закон о парничном поступку су судови примењивали. Ово спорно процесно питање отклонио је Врховни касациони суд решењем Рев. 519/2019 од 22.02.2019. тако што је у образложењу наведеног решења навео да су судови морали примењивати Закон о парничном поступку из 2004. („Сл. гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09) (даље: ЗПП из 2004). Из списка парничног предмета види се да су се првостепени и другостепени судови позивали на одредбе Закона о парничном поступку из 2011. („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...55/14) (даље: ЗПП из 2011), што је самосталан разлог због којег је ревизија основана. Основна разлика између ЗПП из 2004 и ЗПП из 2011. а која је битна за одлучивање по ревизији је што парнични суд у смислу чл. 7. ст. 1-3. ЗПП из 2004. је дужан да утврђује све чињенице од којих зависи одлука о тужбеном захтеву

(принцип материјалне истине), чак и ако странке нису предложили доказе на спорне околности, док се према чл. 7. ст. 2. ЗПП из 2011. утврђују само оне чињенице које су за странке спорне, одн. изводе се само они докази које су странке предложили (принцип диспозиције странака). У овом парничном предмету суд не само да није расправио оне чињенице које су странке учиниле спорним, већ је неосновано одбио да изведе доказе које је тужилац предложио (саслушање вештака на околности под којима је мењао налаз и мишљење, на околност да је по истом чињеничном питању у другом парничном предмету дао другачији налаз и мишљење, суд је прво прихватио основни налаз вештака Радише Питулића, да би касније одбио његов допунски налаз и др.). Друга битна разлика између ова два процесна закона а од утицаја на одлуку по ревизији види се из законских разлога ревизије, одн. по ЗПП из 2004. ревизија се може изјавити и због битне повреде поступка из чл. 361 (осим ст. 2. т. 4.) ЗПП, што значи и због због недостатака пресуде због којих се не може испитати (чл. 361. ст. 2. т. 12. ЗПП), док овај ревизијски разлог није допуштен по ЗПП из 2011. Ни првостепена ни другостепена пресуда не дају образложење како је могуће да постоје штетне последице услед поступања туженог а да тужени нема деликтну одговорност да плати штету. Тужилац указује да је путем вештачења утврђено да штета постоји (макар то вештачење било непотпуно), али судови ипак нису навели по којој материјалноправној одредби је тужени ослобођен обавезе накнаде штете.

Ово је само део правне конфузије услед погрешне примене правила поступка. Тужилац је у ревизији указао и да првостепени и другостепени судови нису дали одговор на кључно спорно чињенично и правно питање, да ли постоји деликтна одговорност туженог, а уместо тога расправљали су питања да ли постоји уговорна одговорност туженог за насталу штету, одн. да ли је тужилац активно, а тужени пасивно легитимисан за утужену штету. Питање активне и пасивне легитимације се поставља само у случају уговорне одговорности, док у случају деликтне одговорности свако ко узрокује штету другом дужан је да је надокнади (чл. 154. ст. 1. ЗОО). Тужилац је доказао да је услед радњи туженог имао штету на својој имовини, те у том смислу, нису основани наводи првостепеног и другостепеног суда у погледу недостатка активне и пасивне легитимације. Последица погрешне примене правила поступка била је да суд није у првостепеној и другостепеној пресуди применио основно процесно начело утврђивања материјалне истине, одн. није правилно применио материјално право.

2. Тужилац указује да се питање одговорности туженог за накнаду штете расправљало и у другим парничним поступцима. Врховни касациони суд се први пут о томе изјаснио у ревизијској пресуди Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013. када је изнео следеће правне ставове:

- да је одредба уговора од 08.05.2006. у ст. 1. т. 2. ништава због стварања монополског положаја за уговорну страну АТП Војводина а.д. из Новог Сада, што би закључивањем путем методе *argumentum a contrario*, значило да су остале одредбе уговора правно ваљане,

- да су обе уговорне стране биле несавесне приликом закључења уговора (Врховни касациони суд није расправио неспорну чињеницу да је предметни уговор био само примена измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021. за који никада није утврђено да је незаконит или неуставан општи акт туженог), што је за последицу имало правни став Врховног касационог суда да постоји једнака, подељена одговорност уговорних страна (укључујући и овде туженог) за насталу штету коју трпи АТП Војводина а.д. из Новог Сада.

Правни став о ништавости само одредбе ст. 1. т. 2. уговора од 08.05.2006. потврђен је и у пресуди Врховног касационог суда Прев. 187/2016 од 18.01.2017.

Питање ништавости и осталих одредби уговора од 08.05.2006. расправљано је и у пресуди Привредног апелационог суда 5 Пж. 1102/2018 од 16.05.2019. у којој је суд, решавајући претходно правно питање у односу на захтев за накнаду штете по тужби АТП Војводина а.д. према овде туженом стао на становиште да је ништав цео уговор од 08.05.2006. (иако није образложио зашто је ништава одредба уговорна одредба ст. 5. наведеног уговора, која је стварала обавезу туженог да регулише међумесни саобраћај, тако да новоизграђена аутобуска станица може да обавља делатност због које је саграђена). За разлику од става Врховног касационог суда из пресуде Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013., да у случају делимичне ништавости уговора постоји (подељена) одговорност тужеог за накнаду штете коју трпи АТП Војводина а.д., Привредни апелациони суд је стао на становиште да тужени више не одговара за штету (која је настала након периода о којем је одлучивао Врховни касациони суд), јер „*исцрпљено*“ право на накнаду штете АТП Војводина а.д. за исти штетни догађај. За овај правни став Привредни апелациони суд није навео правни основ по којем престаје право на накнаду штете, чак и ако постоје штетне последице за имовину тужиоца.

Тужбени захтев се односи на накнаду штете. „Грађанскоправна санкција се изриче за поступање које је произвело штетне ефекте...Да би штетник имао правну обавезу да штету надокнади неопходно је да *последица његовог понашања* представља штету у правном смислу. Проузроковање штете се негативно санкционише наметањем *имовинскоправне обавезе да се штета накнади*... Када губитак или повреда представљају штету у правном смислу, *штетник има правну обавезу да поправи последице властитог поступка – ништа преко ни мање од тога* (нагласио В.Д.).“ (Марија Караникић Мирић, Кривица као основ деликтне одговорности у грађанском праву, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009, 31-32.).

Какве везе имају наведени правни ставови са тужбеним захтевом и ревизијским наводима тужиоца? У вези наведеног питања тужилац се изјашњава да је управо наведени правни став Привредног апелационог суда не само да нема упоришта у закону, а ни у правној теорији, већ је доказ да тужилац као инвеститор (улагач) нема право на заштиту права која му домаћи правни систем гарантује. Такође, овај правни став Привредног апелационог суда доказује да тужилац јесте активно легитимисан да потражује штету од туженог као лица које је одговорно за штетне

последнице које су настале услед његовог (не)чињења. Правно је немогуће да штетне последнице постоје а да право на накнаду штете у односу на штетника нема ни АТП Војводина а.д. која је била у уговорном односу са туженим, нити овде тужилац који је уложио своја новчана средства у куповину већинског пакета акција, који је оправдано очекивао да ће моћи да остварује добит коју би по редовном току пословања припала њему као већинском акционару АТП Војводина а.д. из редовног пословања овог привредног друштва и који је очекивао да ће тужени водити рачуна да уговори које закључује буду законити (како у појединим деловима, тако и у целини) тако да ће АТП Војводина а.д. моћи уредно да враћа кредите према пословним банкама, за које је јемчио тужилац.

3. Правни положај тужиоца као инвеститора.

Појам инвеститора се у стручној јавности везује претежно за лица која у смислу Закона о планирању и изградњи граде или реконструишу одређене непокретности. Међутим, упоредно и домаће право сматрају дају статус инвеститора (улагача) и другим лицима. Тако Закон о страним улагањима у чл. 4. наводи да је (страни) улагач и лице које оснива привредно друштво или купује акције или уделе у постојећем привредном друштву. Закон о улагањима у чл. 2. ст. 1. т. 1. и 2. на сличан начин одређује шта је улагање. Према чл. 5. Закона о улагањима, *улагач има пуну правну сигурност и правну заштиту у погледу права стечених улагањем*. Тако је регулисано и у чл. 9. ст. 1. Закона о страним улагањима, с тим што је у чл. 8. ст. 1. овог Закона одређено да (страни) улагач у погледу свог улога ужива једнак положај, права и обавезе као и домаћа физичка и правна лица, уколико овим законом није друкчије предвиђено (*национални третман*). Национални третман страних улагача значи да они имају најмање онолико права колико и домаћи улагачи, с тим што је обавеза правна заштите права стечених по основу улагања *основни стандард права сваког улагача* и улази у сам појам правног поретка. Држава Србија се обавезала на предузимање мера заштите права улагача и према чл. 93. Споразума о стабилизацији и придруживању који је закључен између Европске заједнице и Републике Србије.

Појам инвеститора и његова права регулисана су и Споразумима о узајамном подстицању и заштити улагања (инвестиција), који су закључени као билатерални међународни уговори са бројним државама и ратификовани као саставни део домаћег правног поретка. Тако је у Споразуму са Данском одређено да се Споразум односи на улагања која уживају правну заштиту: сваку врсту средстава коју улагач улаже у складу са законом и прописима и обухвата посебно, мада не и искључиво следеће облике *имовине*: опипљиву и неопипљиву, покретну и непокретну имовину, као и друга права, као што су закуп, хипотека, залога, *јемство*, плодоуживање, гаранције и друга слична својинска права, уделе, *акције*, обвезнице, као и друге облике учешћа у компанији, обвезнице и потраживања, реинвестиране приходе, *новчана и чинидбена потраживања у складу са уговором која имају економску вредност*, права индустријске и интелектуалне својине, укључујући и ауторска права, патенте, трговинско име, технологију, трговачке знаке, goodwill, know how и друга слична права, концесије и друга права

стечена у складу са законом или по уговору, укључујући концесије за истраживање, вађење и коришћење природних багатстава. Слично одређење инвеститора и улагања налази се и у другим Споразумима о подстицању и заштити инвестиција (улагања) које је Република Србија или њени правни претходници закључили са Немачком, САД, Кином, Великом Британијом, Русијом, Француском, Шпанијом, Аустријом, Холандијом, Грчком, Турском, Уједињеним Арапским Емиратима и другим државама. Према наведеном, постоји правни стандард о томе ко је инвеститор и из чега се састоји инвестиција, као део имовине инвеститора.

Тужилац има неспорно правни статус улагача у привредно друштво АТП Војводина а.д. Нови Сад и то не само по основу стицања већинског пакета акција, већ и по основу легитимног права на добит овог привредног друштва које би оно остварило по редовном току ствари, као и по основу јемства за обавезе овог привредног друштва према кредитним повериоцима. Сви наведени облици улагања представљају *појавне облике имовине тужиоца*, која је умањена у једном делу, одн. чије је увећање би се десило по редовном току ствари да је тужени поступао у складу са дужном пажњом, како код закључења уговора од 08.05.2006. са привредним друштвом АТП Војводина а.д. Нови Сад, тако и при испуњавању обавеза из наведеног уговора.

Према наведеном, правна заштита инвеститора је по својој правној природи појавни облик правне заштите имовине, која је гарантована чл. 58. ст. 1. Устава РС, али и чл. 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, која је усвојена 1952, а ступила је на снагу две године касније. Европска конвенција је постала саставни део и домаћег права.

Тужилац се и у ревизији позвао на то да не може сносити штетне правне последице закључења уговора који је ништав било у појединим деловима, било у целини. У том смислу, тужилац се позвао на правило Европског суда за људска права у случају *Gladysheva против Русије*. У том смислу, тужилац сматра да Врховни касациони суд треба да преиспита свој став о подељеној одговорности из пресуде Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013. Посебно је правно неприхватљиво да тужени нема одговорност за накнаду штете ни према АТП Војводина а.д. Нови Сад, нити према тужиоцу.

Због свега наведеног, тужилац је активно легитимисан, а тужени пасивно легитимисан у погледу штете која настаје на имовини тужиоца услед радњи и пропуста туженог које су имале за последицу умањење имовине, одн. спречавање њеног увећања које би се по редовном току ствари десило да је тужени регулисао међумесни саобраћај не само на начин како је то одређено чл. 5. уговора од 08.05.2006. већ и на начин како је то регулисано изменама и допунама Генералног плана града Новог Сада до 2021. о чему се тужилац детаљно изјаснио у ревизији.

Повреда права тужиоца као инвеститора, одн. повреда његовог права на имовину је повреда Уставом РС гарантованог права, с тим што се у парници расправљају имовинскоправне последице те повреде. Није правно прихватљиво да се одрже правни ставови првостепеног и

другостепеног суда у вези тако важног правног питања, као што је повреда права на имовину тужиоца, нарочито када се као одговоран за повреду јавља тужени као локална државна власт, која би по дефиницији требало да буде гарант правне сигурности и онај који у смислу Закона о улагањима штити и подстиче домаће и стране инвестиције. Тужилац као домаћи инвеститор не може имати мање права по домаћем праву него што то имају страни инвеститори, јер би то било супротно уставом гарантованом праву на једнаку правну заштиту у смислу чл. 36. Устава РС.

4. Однос тужбеног захтева према уговору од 08.05.2006. и Изменама и допунама Генералног плана града Новог Сада до 2021.

У пресудама Врховног касационог суда Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013. и Прев. 187/2016 од 18.01.2017., као и у пресуди Привредног апелационог суда 5 Пж. 1102/2018 од 16.05.2019. расправљало се питање ништавости дела или целог уговора којег су закључили тужени и АТП Војводина а.д., у контексту постојања делимичне одговорности туженог, одн. одсуства било какве одговорности туженог за штету у случају пресуде Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013. делимичне ништавости уговора, одн. неизвршења преосталог дела уговора који није ништав, одн. у случају пресуде Привредног апелационог суда 5 Пж. 1102/2018 од 16.05.2019. ништавости целог уговора, одн. исцрпљивања права на накнаду штете. У овом ревизијском предмету Виши суд у Новом Саду и Апелациони суд у Новом Саду имали су правни став да је цео уговор ништав, те да из таквог уговора не могу настати било каква права за тужиоца, који и није био уговорна страна.

На ништавост се искључиво позива тужени, како у споровима са тужиоцем, тако и у спору са АТП Војводином а.д. Нови Сад. Није битно само опште правно правило *Nemo auditur propriam turpitudinem allegans* (Sec. C. J. 2, 4, 30) (не треба слушати оног ко се позива на сопствене пропусте) и нити је само битан правни стандард из случаја Европског суда за људска права *Gladysheva против Русије*, јер се у конкретном случају ради о законској обавези државе и локалних органа власти (овде туженог) да гарантује правну сигурност тужиоцеве инвестиције, одн. његове имовине. Тужени је сачинио уговор (који је потписан 08.05.2006.) као начин спровођења Измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021. и понудио га је као уговор по приступу на потпис другој уговорној страни. Закључење наведеног уговора није уследило као импулсивна ствар градоначелнице града Новог Сада и тужиоца као већинског власника АТП Војводина, већ су о новој локацији аутобуске станице пре тога расправљали посланици у скупштини града Новог Сада, те великом већином гласова донели одлуку, ради решавања урбанистичких, саобраћајних и еколошких пробелама који постоје са старом локацијом аутобуске станице код Рибље пијаце, којом обавезују туженог (град Нови Сад) да створи услове да измести приградски терминал са Рибље пијаце на кат. парцелу 3351 КО Нови Сад 1 (локација нове аутобуске станице АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад). Тек на основу усвојених Измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021. и ради спровођења овог обавезујућег општег планског акта, закључен је уговор од 08.05.2006. и тужилац је почео са инвестицијом. У чему се у суштини састојала обавеза туженог? Тужени није имао било какву

материјалну обавезу која би заштевала ангажовање новчаних средстава из буџета града Новог Сада. Тужени није имао било какве обавезе да реши имовинскоправна питања која су неопходна за добијање грађевинске и употребне дозволе за нову аутобуску станицу и пратеће објекте. Тужени није узео било какав кредит, нити се задужио на домаћем или иностраном новчаном тржишту. Све је то тужени пренео као обавезу на АТП Војводину, одн. у крајњем случају на тужиоца. *Обавеза туженог састојала се искључиво у регулисању саобраћаја на начин да новоизграђена аутобуска станица и сервисни центар са пратећим објектима може да послује и остварује приход.* Испуњење такве обавезе није ни у време закључења уговора од 08.05.2006. а ни сада забрањено било јавним поретком, принудним прописима или добрим обичајима. Штетна радња туженог је у непоступању туженог - нерегулисању аутобуског саобраћаја на начин да аутобуси уз међумесном саобраћају могу долазити на законит начин (да не крше саобраћајне прописе и да имају одговарајући број стајалишта) до новоизграђене аутобуске станице. На тај начин је тужени повредио не само уговорну обавезу према АТП Војводини а.д. Нови Сад, већ и обавезу из Измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021. што је битан елемент деликтне одговорности туженог.

Тужени је на тај начин поступио, свестан да ће такво поступање проузроковати штету за тужиоца. Такво понашање се не може оправдати ни правним, ни економским нити било каквим другим разлозима. У правном смислу, тужени таквим понашањем ствара правну несигурност не само за тужиоца, већ за све инвеститоре на подручју Новог Сада. У економском смислу, тужилац од таквог понашања има штету а тужени није стекао било какву корист (у смислу како су то присталице школе економске анализе права посматрају, да повреда (уговорне) обавезе не мора бити неморална, када се применом правила о одговорности ономе ко је поступио супротно обавези више исплати да тако поступи, ако му је корист већа од штете коју има обавезу да плати), јер није решио постојеће урбанистичке, саобраћајне и еколошке проблеме, због којих је измењен Генерални план града Новог Сада до 2021. Такво понашање туженог се не може оправдати посебно имајући у виду да је тужени и носилац локалне власти. Једино питање које се може поставити је: Зашто?

Тужени се позвао на стварање монополског положаја АТП Војводине а.д. у односу на градско саобраћајно предузеће. То је био разлог што је Врховни касациони суд прво у облику решавања претходног правног питања у пресуди Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013., а потом и кроз изреку пресуде Врховног касационог суда Прев. 187/2016 од 18.01.2017. стао на становиште да је ништав ст. 1. т. 2. уговора од 08.06.2006. Ако се пође од овога као пресуђене ствари, поставља се питање да ли је и ако јесте зашто је уговор у преосталом делу ништав, како сматрају првостепени и другостепени судови? Зашто тужени не може регулисати аутобуски саобраћај на начин да омогући пословање и старе аутобуске станице код Рибље пијаце и нове на локацији на кат. парцелу 3351 КО Нови Сад 1 (локација нове аутобуске станице АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад). Уколико би и Врховни касациони суд стао на становиште да је цео уговор ништав, да ли би то значило да се на тај начин успоставља монополски положај старе аутобуске станице? Да ли би на тај начин суд тумачио уговор тако да се спречава конкуренција између две

аутобуске станице? Ако преостали део уговора није ништав, зашто тужени одбија да изврши своју обавезу. Независно од уговорне обавезе, зашто тужени одбија да изврши своју обавезу из измењеног и допуњеног Генералног плана града Новог Сада?

Тужилац на ово указује како би објаснио директну везу између поступања туженог и настале штете за тужиоца, али и ради показивања степена намере туженог да тужиоцу проузрокује штету, а како би омогућио градском саобраћајном предузећу у искључивој својини туженог да остварује приход на терет пословања АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад и имовине тужиоца. Тужени је могао да избегне проузроковање штете тужиоцу, али то није учинио.

Регулисање градског, приградског и међумесног аутобуског саобраћаја спада у редовну делатност туженог. То није никаква нова обавеза која је наметнута предметним уговором од 08.05.2006. Тек када је изграђена нова аутобуска станица, тужени је одлучио да неће регулисати међумесни аутобуски саобраћај, на начин да ће омогућити и дозволити да аутобуси долазе до новоизграђене аутобуске станице, чиме је обесмислио и обезвредио комплетну инвестицију тужиоца. На тај начин је тужени причинио штету не само АТП Војводини а.д. као уговорној страни, већ и тужиоцу и то не само зато што није извршио уговорну обавезу, већ зато што није извршио ни обавезу из Измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021.

Поред тога, тужени је као локални орган власти имао још једну законску обавезу коју није извршио према тужиоцу. Тужени је имао обавезу да обезбеди правну сигурност тужичеве инвестиције, на начин како је већ описано. Тужилац се поуздао у савесно и поштено поступање туженог, а ни у ком случају није могао да предвиди да ће тужени не само одустати од регулисања међумесног саобраћаја. Како судови до сада нису успели да заштите ово право тужиоца, то је јасно да тужилац има статус жртве у смислу чл. 34. Европске конвенције о људским правима и основним слободама.

Из образложења другостепене пресуде у делу у којем се Апелациони суд у Новом Саду изјашњава о тужбеном захтеву који се односи на штету по основу акција које је тужилац стекао у АТП Војводина а.д. Нови Сад, у погледу јемства које је тужилац имао за обавезе овог привредног друштва, као и у погледу измакле користи услед неостваривања добити из пословања АТП Војводина а.д. а која би по основу власништва над већинским пакетом акција припала тужиоцу да је тужени извршио обавезу из предметног уговора и измена и допуна Генералног плана града Новог Сада до 2021., показује се да судови првог и другог степена нису уопште посматрали утужено потраживање тужиоца као имовинско право које се заснива на његовом праву, да као инвеститор, ужива правну заштиту укупне инвестиције.

5. „Исцрпљивање“ права тужиоца, одн. АТП Војводина а.д. на накнаду штете од туженог.

У пресуди Привредног апелационог суда 5 Пж. 1102/2018 од 16.05.2019. другостепени суд се позвао на део из образложења пресуде Врховног касационог суда Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од

09.05.2013. да је тужилац АТП Војводина а.д. исцрпео своје право на накнаду штете за одређени временски период и само за одређене облике измакле користи у односу на овде туженог, а да при томе ни Врховни касациони суд, нити Привредни апелациони суд нису навели по ком правном основу заснивају став о исцрпљивању то права.

Претпоставка за „исцрпљеност“, одн. преклузију у вршењу неког права, подразумева да је оштећени имао то право (на накнаду штете), али да је наступила околност, која је прописана законом, која утиче на престанак тог права. Ниједна одредба ЗОО (укључујући и одредбе чл. 104. и 108. ЗОО), не регулишу „исцрпљивање“, одн. престанак права на накнаду штете, па је нејасно на основу ког материјално-правног основа су наведени судови закључили да је оштећени „исцрпео“ право на накнаду штете. Управо супротно, одредбе чл. 189. и 190. ЗОО одређују да је штетник у обавези да накнади потпуну штету оштећеном.

Питање „исцрпљивање“ права на накнаду штете има посебан значај и за право на накнаду штете коју има тужилац. То право постаје још очигледније и видљивије. Да су судови досудили захтевану накнаду штете у корист АТП Војводина а.д., била делимично заштићена и имовина тужиоца, у смислу да би већински пакет акција у својини тужиоца имао одређену тржишну вредност, били би створени и услови за измирење кредитних обавеза овог привредног друштва, за које је јемчио тужилац, а само привредно друштво би остваривало по редовном току ствари и добит, из које би се тужиоцу исплатила и припадајућа дивиденда. Уговор о приватизацији наведеног привредног друштва не би био раскинут, нити би наступиле правне последице раскида, наведено привредно друштво не би отишло у стечај, а пословни углед тужиоца не би био нарушен.

Позивање на непостојећи правни основ као образложење за одбијање захтева за накнаду штете, показује да је основан правни став тужиоца, изнет у ревизији, у вези примене чл. 34. Конвенције („Суд може да прима представке од сваког лица, невладине организације или групе лица који тврде да су *жртве* повреде права установљених Конвенцијом или протоколима уз њу, учињене од стране неке Високе стране уговорнице. Високе стране уговорнице обавезују се да ни на који начин не ометају делотворно вршење овог права.“). Одбијање суда да пружи правну заштиту тужиоцу у погледу његове инвестиције, ствара правни основ и за пасивну легитимацију Републике Србије, у односу на накнаду штете коју тужилац трпи. Тужилац се нада да судови неће извршити дистрибуцију ризика по основу накнаде штете, тако да штету уместо туженог плати Република Србија, одн. сви грађани, јер би то било супротно правилу из чл. 154. ст. 1. ЗОО („Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.“). Ослобађање туженог од одговорности за накнаду штете је успостављање имунитета туженог од одговорности (тужени не одговара ни по једном основу одговорности те домаће право прави значајан корак чак и у односу на она права која су у теорији описана као примитивна права. У другој половини 19. века чувени енглески правни теоретичар Хенри Самер Мејн (*Henry Sumner Maine*) (заједно са немачким правником Фридрихом Карлом фон Савињијем и америчким правником Оливером Венделом Холмсом, најпознатији правни теоретичар тог доба) у делу „Примитивно право“ (*Ancient Law*, 1861) указао

је да је примитивно прешло у прогресивно право када се права и обавезе субјекта права нису више одређивала према њиховом статусу (припадности племству, сталежима, породицама), већ према правима и обавезама из уговора којег су они као слободни и равноправни грађани закључивали (чувена максима „*From status to contract*“). Такав евентуални став суда би дефинитивно указао да тужилац нема фер суђење и да је жртва поступања туженог.

6. Још по нешто о правном положају тужиоца у овом парничном предмету, као и у другим судским предметима који су у вези спорног односа са туженим.

На жалост, овај парнични предмет није као и други парнични предмети, да је од интереса само за странке у спору. Овај предмет је постао предмет интересовања Агенције за борбу против корупције, која је од Врховног касационог суда тражила разјашњење под којим околностима је донета пресуда Прев. 58/2013, Пзз 1/2013 од 09.05.2013. и која према сазнањима тужиоца и сада има изражен интерес за законито окончање овог парничног предмета, Савета за борбу против корупције који је оценио да је случај приватизације АТП Војводина а.д. једини случај приватизације код којег је оштећен инвеститор а не држава, Европског парламента (резолуција од 31.01.2017), који је посветио посебну пажњу овом предмету, као јединственом у целој Источној и Јужној Европи, али и као предмет по којем се мери напредак Републике Србије у вези поглавља 23 (правосуђе и основна права). У вези спорног односа изјашњавао се писмом у име председника САД Доналда Трампа - Његова екселенција амерички амбасадор у Републици Србији Кајл Скот (у априлу 2017). Овај спор је био предмет интересовања домаће и стране јавности, о чему сведоче бројни написи у новинама и телевизијске емисије.

Због тога, а у складу са начелом јавности судског поступка, тужилац је (преко своје ћерке) на конференцији за медије упознао јавност са правним ставом Привредног апелационог суда изнетог у пресуди Привредног апелационог суда 5 Пж. 1102/2018 од 16.05.2019., и указао на неједнако поступање органа власти по питању аутобуске станице у Београду у односу на аутобуску станицу у Новом Саду (БАС у Београду може да буде једина аутобуска станица за међумесни саобраћај, а новоизграђеној станици на локацији АТП Војводина а.д. у Новом Саду је онемогућено пословање због става суда да се ради о монополском положају, као и одсуству гарантоване правне и судске заштите по питању инвестиције тужиоца и заштите његових права по том основу). Тужилац је тада позвао државу да створи услове да се судски поступци одбијају без политичких притисака на рад судова.

Уместо тога, истог дана када је одржана конференција за медије, Виши суд у Београду је расписао потерницу за тужиоцем и одредио притвор до 60 дана решењем К. бр. 428/15 – Кв бр. 2059/19 од 04.06.2019. с тим да је ово решење потврђено решењем Вишег суда у Београду К. бр. 428/15 – Кв бр. 2149/19 од 08.06.2019. Након привођења Илије Девећа, кога је полиција нашла болесног у постељи у свом дому, Илија Девећ је 11 дана штајковао глађу и одбијао је да прими лекарску помоћ, као револт на третман који држава показује према њему, као лицу који је уложио своје паре (које имају порекло) у инвестицију, који је запослио скоро 300 радника у

АТП Војводини а.д. Београд, који је изградио нову аутобуску станицу и нови сервисни центар – најмодернији на релацији Беч – Атина, који је закључио уговоре о заступству са власницима највећих светских брендова Евобус, Сетра и Мерцедес и који је искључиво својим средствима створио услове за решавање урбанистичког, еколошког и саобраћајног проблема града Новог Сада (који се у другим градовима решава из буџета), а због чијег решавања је и донет измењен и допуњен Генерални план града Новог Сада до 2021. О томе су извештавали бројни (писани и електронски) медији. Илија Девић је пуштен из притвора након 11 дана, а на основу јемства које је дала његова ћерка Анђелка Девић, иако се њен отац Илија Девић противио томе (са намером да иде до краја), сматрајући да је притвор неосновано одређен као вид притиска на њега као тужиоца у поступку накнаде штете, са циљем да он одустане од својих правних ставова и захтева за накнаду штете.

Тужилац је у ревизији користио метафору о случају Ђордана Бруна, ради поређења шта се све дешава са оним који је спреман да доследно заступа и бори се за своја убеђења. Тада је тужилац поредио и физичку казну (спаљивање Ђордана Бруна) са цивилном казном (одбијање правне заштите оправданим захтевима за накнаду штете), коју сам трпи, по цену сопственог нестанка. Тужилац тада није знао да су постојале велике шансе да метафора постане реалност.

Овај парнични предмет има велики значаја за тужиоца, и то не пре свега у погледу висине захтева за накнаду штете (тужилац је све време позивао туженог да спор реше мирним путем), већ у погледу тога да ли тужилац уопште има право на судску заштиту која је гарантована свим другим инвеститорима. Право се примењује на живим људима, а у конкретном случају, зависно од тога како ће суд применити право зависи и егзистенција тужиоца и његове породице. Због тога је и поређење са Ђорданом Бруном, као жртвом тадашњих сопствених уверења, која су сада ствар здравог разума.

Тужилац се нада и моли Врховни касациони суд да овај ревизијски предмет проучи са пажњом, сагледа све ревизијске наводе, да донесе закониту пресуду, која ће бити доказ да се не може вршити било какав утицај на суд, као и да доследно примени Улпијанову максиму из Дигеста *Juris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere* – основно правно правило је: часно живети, другом не нанети штету и сваком своје доделити.

Српска правна мисао се још почетком 20. века преко једног од најугледнијих правних теоретичара изјаснила да правни ставови судија имају значајан утицај на јавни морал (проф. Живојин Периф: *Утицај судије на јавни морал*“, посебно издање Државне штампарије Краљевине Југославије, Београд, 1907). Проф. Периф је указао на улогу суда у примени и тумачењу нејасних законских одредби и променљиво схватање друштва о моралу кроз време, те о утицају судова у вршењу судијске функције на јавни морал (скоро седамдесет година касније је Роналд Дворкин писао о сличној улози суда у тумачењу нејасних одредби – Ronald Dworkin, *Hard cases*, Harvard Law Review, Vol. 88, No. 6 (Apr., 1975), 1057-1109) Међутим, сматрамо да је још значајнији утицај судија на јавни морал у тумачењу јасних законских норми и њиховом

доследном примењивању (да је штетник дужан да накнади штету оштећеном). Решавање спорног односа по овој ревизији је не само правно, већ и питање јавног морала и здравог разума. У том смислу, тужилац сматра да је неопходно да се у ревизијској пресуди дају јасни и на закону засновани правни ставови да ли је тужени одговоран за накнаду штете тужиоцу, а посебно по питању да ли тужени има имунитет од одговорности за накнаду потпуне штете коју трпи тужилац и ако тај имунитет постоји – по ком правном основу.

Тужилац остаје код свих навода и предлога из ревизије.

Београд, 16.07.2019. г.

Пуномоћник тужиоца
ВЛАДИМИР Ђ. ДОБРИЋ
АДВОКАТ
11000 БЕОГРАД, Бирчанинова 15
Телефон: (011) 2687-314
Моб: 064 1153-999